

УДК 796:378.011.3-057.4:001.895(045)

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2025-4.17>

Ковальова Тетяна Михайлівна

викладач кафедри теорії і методики

фізичної культури та спортивних дисциплін

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені

К.Д. Ушинського»

ORCID ID: 0000-0003-4488-1498

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Сучасний етап розвитку системи вищої освіти України характеризується поглибленням протиріч між зростаючими професійними вимогами до фахівців у сфері фізичної культури і спорту та реальним рівнем їх підготовленості. **Актуальність дослідження** зумовлена необхідністю теоретичного осмислення сутності, структури та технологічних засад у процесі модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах соціальних трансформацій, цифровізації освіти, впровадження принципів сталого розвитку та інтеграції інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування сутності, структури та технологічних засад у процесі модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти України. Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс **методів дослідження**: аналіз і синтез наукових джерел, нормативно-правових документів та стандартів вищої освіти; порівняльний аналіз освітньо-професійних програм; узагальнення наукових підходів до організації освітнього процесу у сфері фізичної культури і спорту; логіко-структурний аналіз.

У результаті дослідження визначено, що підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту є цілісною багатокомпонентною системою, яка охоплює нормативно-правовий, змістовий, компетентнісний і технологічний рівні. Обґрунтовано структуру професійної підготовки, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти. Доведено, що ефективність підготовки фахівців значною мірою залежить від інтеграції системного, компетентнісного, аксіологічного, акмеологічного, діяльнісного та контекстного підходів, а також від упровадження інноваційних освітніх технологій, зокрема цифрових, дистанційних і фітнес-орієнтованих.

Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів і магістрів за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», а також у процесі модернізації навчально-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців галузі.

Ключові слова: фізична культура і спорт, професійна підготовка, модернізація, компетентнісний підхід, освітні технології, інноваційні та цифрові технології, фітнес-технології, сталий розвиток.

Вступ. Трансформаційні процеси, що відбуваються у системі вищої освіти України, зумовлені необхідністю приведення якості професійної підготовки у відповідність до сучасних суспільних викликів і вимог ринку праці. Особливої актуальності ці процеси набувають у сфері фізичної культури і спорту (ФКС), де фахівець має поєднувати ґрунтовну теоретичну підготовку з високим рівнем практичних умінь, здатністю до інноваційної діяльності та готовністю до безперервного професійного розвитку.

Зростаючий розрив між реальним рівнем підготовленості випускників і сучасними професійними вимогами актуалізує потребу у переосмисленні сутності, структури та технологічних засад у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

У цьому контексті важливого значення набуває аналіз нормативно-правового забезпечення, стандартів вищої освіти, а також освітньо-професійних програм, що реалізуються у закладах вищої освіти України [12; 13; 14; 15; 17].

Дослідження сучасних вітчизняних науковців, присвячені питанням удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, висвітлено у працях М. Буренко, І. Декі, П. Джуринського, Л. Котенджи, І. Луценко, О. Пижова, Л. Рибалко та ін.

Глобальні виклики, зумовлені динамічним розвитком суспільства, цифровізацією освіти та зростанням професійних вимог, актуалізують потребу впровадження інноваційних підходів і освітніх технологій у систему професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту з метою підвищення якості освітнього процесу та формування їхньої професійної компетентності [6; 8; 10; 16; 18].

Модернізація професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту передбачає поєднання сучасних науково-теоретичних здобутків із практичним досвідом фізкультурно-спортивної діяльності. Поряд з апробованими шляхами подолання глобальних і локальних викликів, пов'язаних із розвитком фізкультурно-оздоровчої роботи, здоров'язбереженням, дистанційною освітою та організацією навчання в умовах воєнного і повоєнного стану, науковці акцентують увагу на розробленні нових методичних підходів до вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців ФКС через інтеграцію сучасних технологій навчання [1; 4].

Процес моделювання навчальних технологій зумовлюється змістом освітньої діяльності, методами, формами організації навчання та дидактичними засобами, водночас вирішальну роль у його побудові відіграють педагогічні підходи. Таким чином, підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту є складною багатокомпонентною системою, що потребує інтеграції нормативно-правових, змістових і технологічних складових.

Мета та завдання. Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування сутності, структури та технологічних засад у процесі модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах трансформації системи вищої освіти України.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати нормативно-правові засади підготовки фахівців за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».
2. Визначити сутність і структуру професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.
3. Охарактеризувати компетентнісну модель підготовки фахівців відповідно до стандарту вищої освіти.
4. Обґрунтувати методологічні та технологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.
5. Узагальнити перспективні напрями модернізації професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано такі методи: теоретичний аналіз і синтез наукової літератури; аналіз нормативно-правових документів і стандартів вищої освіти; порівняльний аналіз освітньо-професійних програм закладів вищої освіти; узагальнення й систематизація результатів наукових досліджень; метод логіко-структурного аналізу.

Результати дослідження. *Нормативно-правові засади підготовки фахівців за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».* Сучасний етап розвитку вищої освіти України характеризується глибокими трансформаційними процесами, що зумовлені необхідністю подолання розриву між реальним рівнем якості професійної підготовки фахівців і зростаючими вимогами ринку праці у сфері фізичної культури і спорту. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах суспільних змін, глобалізації, цифровізації та орієнтації на принципи сталого розвитку, що безпосередньо впливають на зміст і результати професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Нормативно-правове забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» ґрунтується на комплексі законодавчих і підзаконних актів, які визначають загальні засади функціонування системи освіти та специфіку реалізації освітньо-професійних програм. Базовими документами є Закони України «Про освіту» [15] та «Про вищу освіту» [12], що регламентують структуру вищої освіти, рівні підготовки, принципи забезпечення якості освітньої діяльності, академічну автономію закладів вищої освіти та компетентнісний підхід як методологічну основу освітніх стандартів.

Важливу роль у нормативному регулюванні відіграють Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності [13], які визначають кадрові, матеріально-технічні та організаційні вимоги до реалізації освітніх програм, а також постанова Кабінету Міністрів України щодо переліку галузей знань і спеціальностей [14], яка закріплює спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» у структурі галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка». Професійна спрямованість підготовки фахівців конкретизується також через Класифікатор професій ДК 003:2010 [3], що окреслює можливі напрями подальшої трудової діяльності випускників.

Ключовим нормативним документом є Стандарт вищої освіти України зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня [17], у якому визначено мету підготовки, предметну область, перелік загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, а також програмні результати навчання. Доповнюють нормативне поле примірні зразки освітньо-професійних програм та методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України [7], що забезпечують єдність підходів до проєктування змісту підготовки у закладах вищої освіти.

Сутність і структура професійної підготовки майбутніх фахівців ФКС. Сутність професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту полягає у формуванні інтегрованої системи знань, умінь, навичок, цінностей і особистісних якостей, необхідних для ефективного розв'язання складних спеціалізованих і практичних завдань у сфері фізкультурно-оздоровчої, спортивно-тренерської, рекреаційної та освітньої діяльності. Така підготовка має комплексний, міждисциплінарний характер і реалізується в умовах варіативності та невизначеності професійного середовища.

Відповідно до Стандарту вищої освіти [17], предметна область спеціальності охоплює фізичну культуру і спорт як соціально-педагогічне явище, а також практичну діяльність, спрямовану на збереження і зміцнення здоров'я, розвиток рухових якостей та спортивної майстерності різних груп населення. Теоретичне підґрунтя підготовки формують знання з педагогіки, психології, анатомії, фізіології, біохімії, гігієни, спортивної медицини, теорії і методики фізичного виховання та спорту, що забезпечує наукову обґрунтованість професійних рішень.

Структурно професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту реалізується через освітньо-професійну програму, яка інтегрує обов'язкові та вибіркові компоненти. Обов'язкова складова спрямована на формування базових загальних й фахових компетентностей і включає психолого-педагогічну, медико-біологічну, гуманітарну, теоретико-методичну та науково-дослідну підготовку [5]. Вибірковий компонент розширює можливості індивідуалізації освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, дозволяючи поглиблювати підготовку відповідно до професійних інтересів (спорт, фітнес, рекреація, управління тощо).

Важливою складовою структури підготовки є практична підготовка, яка реалізується через різні види навчальних і виробничих практик. Саме в процесі практичної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і професійних умінь, формування готовності до самостійної роботи в умовах реального професійного середовища. Аналіз освітніх програм провідних закладів вищої освіти України засвідчує посилення практико-орієнтованого підходу, активне залучення стейкхолдерів, спортивних федерацій і представників фітнес-індустрії до реалізації освітнього процесу.

У контексті сучасних викликів особливого значення набуває орієнтація професійної підготовки на принципи сталого розвитку. Як зазначають дослідники, майбутній фахівець з фізичної культури і спорту має бути здатним інтегрувати ідеї сталого розвитку у власну

педагогічну і тренерську діяльність, формуючи в учасників освітнього процесу відповідальні ціннісні орієнтації та здоров'язбережувальну поведінку [4; 17; 18]. У цьому аспекті підготовка розглядається не лише як засвоєння професійних знань, а як процес формування професійно-особистісної готовності.

Компетентнісна модель підготовки фахівців відповідно до стандарту вищої освіти. Компетентнісна модель підготовки бакалаврів зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» є системоутворювальним елементом стандарту вищої освіти і визначає очікувані результати навчання та професійної діяльності випускників. Вона ґрунтується на поєднанні загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, які забезпечують здатність майбутніх фахівців ефективно діяти в різних професійних ситуаціях.

До загальних компетентностей віднесено здатність до навчання впродовж життя, критичного мислення, командної роботи, ефективного спілкування державною та іноземними мовами, використання інформаційно-комунікаційних технологій, дотримання етичних норм і соціальної відповідальності [17]. Окрему групу становлять компетентності, пов'язані з усвідомленням цінностей громадянського суспільства та сталого розвитку, що сприяє формуванню світоглядної основи професійної діяльності [8; 18].

Спеціальні (фахові) компетентності охоплюють здатність організовувати та проводити навчально-тренувальні заняття, фізкультурно-оздоровчу і рекреаційну діяльність, здійснювати відбір і застосування адекватних методів фізичного виховання і спортивного тренування, забезпечувати безпеку та надавати домедичну допомогу, використовувати сучасне спортивне обладнання та інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у професійній діяльності [17]. Важливою є також компетентність до управлінської та організаційної діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Разом із тим, науковці звертають увагу на необхідність подальшого вдосконалення компетентнісної моделі з урахуванням інноваційних технологій і сучасних тенденцій розвитку галузі. Зокрема, наголошується на недостатній представленості компетентностей, пов'язаних з цифровими технологіями, аналітикою даних та інноваційними підходами до організації тренувального процесу [8]. У цьому контексті актуальними є дослідження, присвячені готовності майбутніх фахівців ФКС до освітньої діяльності в умовах сталого розвитку, де виокремлюються мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти професійної готовності [18].

Таким чином, аналіз нормативно-правових засад, сутності та структури підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту дозволяє зробити висновок, що сучасна професійна підготовка за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» має комплексний, компетентнісно орієнтований і практико-спрямований характер. Вона забезпечує формування конкурентоспроможного фахівця, здатного до безперервного професійного розвитку, ефективної діяльності у сфері фізичної культури і спорту та інтеграції принципів сталого розвитку у власну професійну практику.

Методологічні засади підготовки майбутніх фахівців ФКС. Аналіз сучасних наукових публікацій свідчить, що процес моделювання навчальних технологій у сфері фізичної культури і спорту визначається сукупністю взаємопов'язаних чинників, серед яких провідну роль відіграють педагогічні підходи. Саме вони задають логіку побудови освітнього процесу, визначають зміст, методи, форми та засоби навчання. Аналіз наукових джерел свідчить, що провідною тенденцією сучасної професійної освіти є інтеграція кількох педагогічних підходів, які доповнюють один одного та формують цілісну модель підготовки фахівця [1, 15].

Методологічними засадами професійної підготовки майбутніх фахівців ФКС є системний, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний, акмеологічний та інші педагогічні підходи, реалізація яких забезпечується відповідними освітніми технологіями [1]. Діалектичний підхід дозволяє розглядати систему професійної підготовки в динаміці, враховуючи суперечності між традиційними формами навчання та потребами сучасної професійної діяльності.

Системний підхід забезпечує цілісність освітнього процесу, інтеграцію теоретичної, практичної та науково-дослідної підготовки майбутніх фахівців. Він забезпечує узгодженість змісту, форм і методів навчання, тоді як компетентнісний підхід орієнтує освітній процес на формування професійних і загальних компетентностей. Компетентнісний підхід розглядається як провідна методологічна засада сучасної освіти, спрямована на формування у здобувачів освіти здатності ефективно діяти в реальних професійних ситуаціях. У межах цього підходу особлива увага приділяється розвитку як фахових, так і загальних (соціальних, комунікативних, цифрових) компетентностей.

Діяльнісний підхід посилює практичну складову навчання, забезпечуючи формування вмінь застосування знань у реальних професійних ситуаціях. Такий підхід орієнтує освітній процес на активну практичну діяльність студентів, забезпечуючи тісний зв'язок між теорією і практикою. Саме в межах цього підходу формуються професійні вміння, навички прийняття рішень, критичне мислення та адаптивність.

Аксіологічний і акмеологічний підходи сприяють формуванню ціннісних орієнтацій та прагнення до професійного самовдосконалення. Аксіологічний підхід забезпечує формування у майбутніх фахівців системи цінностей, орієнтованих на здоровий спосіб життя, фізичне та психічне благополуччя, соціальну відповідальність і професійну етику. Його реалізація сприяє трансформації освітніх цінностей у внутрішні переконання особистості.

Акмеологічний підхід спрямований на досягнення студентами найвищого рівня професійного та особистісного розвитку. Він передбачає створення умов для самореалізації, самоосвіти та професійного самовдосконалення, що особливо важливо в умовах швидких змін у галузі фізичної культури і спорту.

Технологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців ФКС формуються на основі інтеграції сучасних освітніх, інноваційних і цифрових технологій, що забезпечують підвищення ефективності навчального процесу та відповідність підготовки актуальним вимогам професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Інноваційні освітні та цифрові технології в підготовці фахівців ФКС. До освітніх технологій у професійній підготовці фахівців належать організаційні, дидактичні, цифрові, інноваційні та практико-орієнтовані технології, спрямовані на формування професійних компетентностей і підвищення якості освітнього процесу. Важливе місце у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту посідає впровадження інноваційних методів навчання, дистанційних технологій та цифрових платформ, а також застосування інноваційних технологій у підвищенні фізичної підготовленості [10].

Результати аналізу свідчать про зростаючу роль інноваційних освітніх технологій у системі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту. До найбільш поширених належать модульне, проблемне, контекстне, ігрове та дистанційне навчання [6; 11; 16].

Особливу перспективність демонструє контекстне навчання, яке моделює реальні професійні ситуації та сприяє формуванню практичної готовності майбутніх фахівців. У поєднанні з дистанційними формами воно забезпечує гнучкість освітнього процесу та його доступність [6; 11].

Цифровізація освітнього процесу є однією з визначальних тенденцій розвитку сучасної вищої освіти, що безпосередньо впливає і на систему професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Інтеграція цифрових та інноваційних технологій у фізичне виховання дозволяє розширити його функціональні можливості, забезпечити гнучкість навчання та підвищити рівень залученості студентів [10, 19]. На даному етапі активно впроваджуються технології штучного інтелекту, комп'ютерного зору, віртуальної та доповненої реальності, які дозволяють аналізувати біомеханічні показники, контролювати фізичний стан та моделювати безпечні умови навчання.

Серед найбільш поширених цифрових інструментів у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту виокремлюють платформи дистанційного навчання, мобільні додатки для моніторингу фізичної активності, носимі пристрої (фітнес-трекери, смарт-годинники), а також спеціалізоване програмне забезпечення для аналізу рухової діяльності. Застосування таких

засобів дозволяє здійснювати об'єктивний контроль за фізичним станом студентів, індивідуалізувати фізичні навантаження та відстежувати динаміку їх фізичної підготовленості. Використання носимих пристроїв і цифрових платформ сприяє індивідуалізації освітнього процесу та підвищенню мотивації студентів [19].

Перспективним напрямом є використання технологій комп'ютерного зору, машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу біомеханіки рухів і техніки виконання вправ. Системи на кшталт Vicon, Dartfish, Kinovea забезпечують високоточну фіксацію рухів і можуть застосовуватися як у навчальному, так і в науково-дослідному процесі [10]. Використання таких технологій сприяє формуванню аналітичного мислення та цифрової компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Окрему увагу дослідники приділяють використанню віртуальної (VR) і доповненої (AR) реальності у фізичному вихованні. Віртуальні тренажери та симулятори дозволяють студентам відпрацьовувати рухові навички в безпечному середовищі, моделювати різні професійні ситуації та підвищувати рівень мотивації до навчання [20]. Водночас наголошується на необхідності педагогічно доцільного використання цих технологій, щоб уникнути зниження реальної рухової активності.

Дистанційні та змішані формати навчання, що активно впроваджуються в умовах надзвичайних ситуацій, наприклад таких, як карантин або військовий стан, продемонстрували свою ефективність у викладанні теоретичних дисциплін і частково практичної підготовки з використанням відеоуроків і відеотренувань. Разом із тим дослідники підкреслюють, що цифрові технології мають доповнювати, а не замінювати традиційні форми рухової активності.

Таким чином, цифрові та інноваційні технології виступають важливим чинником модернізації підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, сприяючи підвищенню ефективності освітнього процесу, формуванню цифрової грамотності та оптимізації фізичної підготовки студентів [6; 19; 20].

Роль фітнес-технологій у професійній підготовці. У сучасних умовах трансформації освітнього процесу фітнес-технології розглядаються як один із ключових інструментів підвищення рівня фізичної підготовленості студентської молоді, зокрема майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Аналіз наукових джерел свідчить, що систематичне використання фітнес-орієнтованих програм у навчальному процесі забезпечує комплексний вплив на фізичний, функціональний і психоемоційний стан здобувачів освіти. Аеробіка, пілатес, функціональне тренування, високоінтенсивне інтервальне тренування НІТ і аквааеробіка позитивно впливають на кардіореспіраторну витривалість, силу, гнучкість і психоемоційний стан студентів [2].

Фітнес-технології характеризуються високим рівнем варіативності, доступності та адаптивності до індивідуальних особливостей студентів. До найбільш поширених і науково обґрунтованих напрямів належать оздоровча та спортивна аеробіка, пілатес, фітбол-аеробіка, степ-аеробіка, аквааеробіка, функціональні тренування, високоінтенсивні інтервальні тренування (НІТ), фітнес-йога та різновиди силового фітнесу [9]. Їх застосування у процесі фізичного виховання дозволяє цілеспрямовано розвивати основні фізичні якості – витривалість, силу, швидкість, гнучкість і спритність.

Наукові дослідження підтверджують, що аеробні та змішані фітнес-програми позитивно впливають на показники кардіореспіраторної системи, підвищують аеробну витривалість і працездатність студентів. Аквааеробіка, зокрема, характеризується щадним впливом на опорно-руховий апарат і водночас забезпечує достатній рівень енергетичних витрат, що робить її ефективним засобом фізичної підготовки студентів різного рівня тренуваності [2].

Застосування функціонального тренування та НІТ-програм у фізичному вихованні студентів набуло особливої актуальності в останні роки. Результати експериментальних досліджень свідчать про їх високу ефективність у розвитку силових можливостей, швидко-силових здібностей і кардіореспіраторної витривалості за відносно короткий час занять. Окрім фізичних показників, зазначені програми позитивно впливають на психоемоційний стан

студентів, знижують рівень тривожності та підвищують мотивацію до систематичної рухової активності.

Важливим аспектом використання фітнес-технологій у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту є їх професійна спрямованість. Студенти не лише виступають як учасники тренувального процесу, а й опановують методику побудови занять, принципи дозування фізичного навантаження, способи мотивації різних категорій населення до занять фізичною активністю [16]. Таким чином, фітнес-технології не лише покращують фізичний стан студентів, але й сприяють формуванню фахових компетентностей, що виявляються у розвитку організаторських, комунікативних і рефлексивних умінь [2; 9].

Окремі дослідження підкреслюють значущість диференційованого підходу до використання фітнес-програм з урахуванням статі, рівня фізичної підготовленості, стану здоров'я та професійної спеціалізації студентів. Водночас у науковій літературі недостатньо регламентовано оптимальні обсяги та інтенсивність фізичного навантаження саме для майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, що потребує подальших досліджень.

Отже, фітнес-технології є важливим складником технологічних засад підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту, оскільки забезпечують підвищення рівня фізичної підготовленості, формування професійних компетентностей і стійкої мотивації до здорового способу життя [9].

Висновки. Отримані результати узгоджуються з даними сучасних вітчизняних і зарубіжних досліджень, у яких акцентується необхідність комплексної модернізації системи фізичного виховання та професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту [1; 6; 8; 16]. Порівняльний аналіз свідчить, що традиційні підходи до організації фізичного виховання не повною мірою відповідають сучасним вимогам професійної діяльності та потребам студентської молоді.

Провідними методологічними засадами модернізації освітнього процесу визначено системний, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний, акмеологічний і контекстний підходи, узгоджене застосування яких забезпечує цілісність і гнучкість підготовки.

Застосування цифрових рішень і фітнес-технологій дозволяє подолати проблему зниження рухової активності, підвищити мотивацію студентів і забезпечити індивідуалізацію фізичного навантаження. Таким чином, інноваційні, цифрові та фітнес-технології значно розширюють можливості диференціації навчання, підвищують мотивацію студентів і сприяють формуванню практичної готовності до професійної діяльності.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка диференційованих технологій підвищення фізичної підготовленості майбутніх фахівців з урахуванням індивідуальних особливостей та наукове обґрунтування інтеграції цифрових технологій у систему підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.

Література:

1. Горохов С., Яременко С. Методологічні підходи у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. *Педагогічні науки*. 2024. № 1. С. 96–102. <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2024.1.308746>
2. Журавльов Ю. Г., Маліков М. В. Ефективність використання засобів аквааеробіки у процесі секційних занять з плавання студентів 18–19 років. *Слобожанський науково-спортивний вісник*: Харків. 2018. № 2. С. 48–54.
3. Класифікатор професій ДК 003:2010 : Нац. класифікатор України : затв. та введ. в дію наказом Держспоживстандарту України від 28 лип. 2010 р. № 327 (із змінами станом на 13 груд. 2024 р.) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/va327609-10>
4. Ковальова Т. М., Джуринський П. Б. Аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої діяльності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2021. Вип. 3 (136). С. 128–134. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2021-3-17>

5. Кондрацька Г., Чепелюк А. Сучасні траєкторії підготовки фахівців з фізичної культури і спорту. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2021. № 1(23). С. 99–107. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.1\(23\).2021.232792](https://doi.org/10.31499/2307-4914.1(23).2021.232792)
6. Котенджи Л. В., Дека І. П., Бойченко С. В. Модернізація процесу підготовки викладачів фізичного виховання у вищих навчальних закладах України: стандарти, інноваційні моделі. *Академічні візії*. 2023. Вип. 17. С. 45–50. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7781655>
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 28 квіт. 2017 р. № 1/9–239 «Щодо примірного зразка освітньо-професійної програми для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів» [Електронний ресурс]. URL: <https://udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/List-MON-1-9-239-vid-28-04-2017-zrazok-OP-bakalavr.pdf>
8. Луценко І. М., Коновал Ю. М., Буренко М. С. Професійна підготовка тренерів та фахівців у галузі фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти України: сучасні підходи та виклики. *Академічні візії*. 2024. Вип. 37. С. 23–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14056764>
9. Осіпцов А. В. Сучасні фітнес-технології оздоровчо-рекреаційної спрямованості : навчальний посібник «ХГПА». Харків. 2017. 141с.
10. Пишов О. М. Окремі питання новітніх технологій у підготовці фахівців у сфері фізичної культури і спорту. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2024. № 2. С. 142–147. <https://doi.org/10.32782/spmed.2024.2.142-147>
11. Постоян Т. Г. Контекстне навчання в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах закладу вищої освіти. *Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції* (15 червня 2022 року). Одеса: Університет Ушинського, 2022. С. 170–172.
12. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556–VII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
13. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 груд. 2015 р. № 1187 (в редакції постанови КМУ від 31 жовт. 2023 р. № 1134) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1187-2015-%D0%BF>
14. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квіт. 2015 р. № 266 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ від 16 груд. 2022 р. № 1292) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/266-2015-%D0%BF>
15. Про освіту : Закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145–VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
16. Рибалко Л. М. Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15. 2024. № 3К(176). С. 404–409. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).89](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).89)
17. Стандарт вищої освіти України. Перший (бакалаврський) рівень. Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка». Спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» : наказ Міністерства освіти і науки України від 24 квіт. 2019 р. № 567 [Електронний ресурс]. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64408
18. Цигура Г. О. Сутність і структура готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до освітньої діяльності для сталого розвитку. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 10. С. 191–196. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4506672>
19. Alkasasbeh W. J., Alawamleh T., Aloran H., Farash T., Orhan B. E. The impact of mobile-assisted swimming applications on intrinsic motivation and fear reduction in aquatic environments among students in the swimming course. *Front Sports Act Living*. 2024. Vol. 6. P. 1496733. <https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1496733>
20. Namli S., Özdemir K., Sen I., Bedir D. Virtual reality-supported video modeling for enhancing motor skill acquisition in swimming. *BMC Sports Sci Med Rehabil*. 2025 Jul 5. Vol. 17, № 1. P. 182. <https://doi.org/10.1186/s13102-025-01241-z>

References:

1. Horokhov S., Yaremenko S. (2024). Metodolohichni pidkhody u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu [Methodological approaches in professional training of future specialists in physical culture and sport]. *Pedahohichni nauky*, № 1, 96–102. <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2024.1.308746> [in Ukrainian]
2. Zhuravlov Yu. H., Malikov M. V. (2018). Efektyvnist vykorystannia zasobiv akvaerobiky u protsesi sektsiinykh zaniat z plavannia studentiv 18–19 rokiv [Effectiveness of using aqua-aerobics tools in swimming club sessions for 18–19-year-old students]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*, № 2, 48–54. [in Ukrainian]
3. Klassifikator profesii DK 003:2010 : Nats. klassifikator Ukrainy : zatv. ta vved. v diu nakazom Derzhspozhstandartu Ukrainy vid 28 lip. 2010 r. № 327 (iz zminamy stanom na 13 hrud. 2024 r.) [Classifier of professions DK 003:2010: National classifier of Ukraine: approved and enacted by the order of the State Consumer Standard of Ukraine dated July 28, 2010, No. 327 (with amendments as of December 13, 2024)] [Electronic resource]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/va327609-10> [in Ukrainian]
4. Kovalova T. M., Dzhurynskyi P. B. (2021). Analiz profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury do fizkulturno-ozdorovchoi diialnosti [Analysis of professional training of future specialists in physical culture for health and fitness activities]. *Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*. Odesa, Issue 3(136). 128–134.: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2021-3-17> [in Ukrainian]
5. Kondratska H., Chepeliuk A. (2021). Suchasni traiektorii pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu [Modern trajectories of training specialists in physical culture and sport]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, № 1(23), 99–107. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.1\(23\).2021.232792](https://doi.org/10.31499/2307-4914.1(23).2021.232792) [in Ukrainian]
6. Kotendzhi L.V., Deka I. P., Boichenko S.V. (2023). Modernizatsiia protsesu pidhotovky vykladachiv fizychnoho vykhovannia u vyshchych navchalnykh zakladakh Ukrainy: standarty, innovatsiini modeli [Modernization of the process of training physical education teachers in higher education institutions of Ukraine: standards, innovative models]. *Akademichni vizii*, № 17, 45–50. DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7781655> [in Ukrainian]
7. Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 28 kvit. 2017 r. № 1/9–239 “Shchodo pryminnoho zrazka osvithno-profesiinoi prohramy dlia pershoho (bakalavrskoho) ta druhoho (mahisterskoho) rivniv” [Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 28, 2017, No. 1/9–239 “Regarding the exemplary sample of the educational-professional program for the first (bachelor) and second (master) levels”] [Electronic resource]. URL: <https://udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/List-MON-1-9-239-vid-28-04-2017-zrazok-OP-bakalavr.pdf> [in Ukrainian]
8. Lutsenko I. M., Konoval Yu. M., Burenko M. S. (2024). Profesiina pidhotovka treneriv ta fakhivtsiv u haluzi fizychnoi kultury i sportu v zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy: suchasni pidkhody ta vyklyky [Professional training of coaches and specialists in the field of physical culture and sports in higher education institutions of Ukraine: contemporary approaches and challenges]. *Akademichni vizii*, № 37, 23–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14056764> [in Ukrainian]
9. Osiptsov A. V. (2017). Suchasni fitnes-tekhnologii ozdorovcho-rekreatsiinoi spriamovanosti [Modern fitness technologies for health and recreational purposes]. Kharkiv: KHPA. 141 p. [in Ukrainian]
10. Pyzhov O. M. (2024). Okremi pytannia novitnikh tekhnologii u pidhotovtsi fakhivtsiv u sferi fizychnoi kultury i sportu [Some issues of modern technologies in the training of specialists in physical culture and sport]. *Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta ergoterapiia*, № 2, 142–147. <https://doi.org/10.32782/spmed.2024.2.142-147> [in Ukrainian]
11. Postoiann T. H. (2022). Kontekstne navchannia v protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv v umovakh zakladu vyshchoi osvity [Contextual learning in the professional training of future specialists in higher education institutions]. *Suchasni metody ta formy orhanizatsii osvithnoho protsesu u zakladakh vyshchoi osvity: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii* (15 chervnia 2022 roku), 170–172. Odesa: Universytet Ushynskoho. [in Ukrainian]

12. Pro vyshu osvitu: Zakon Ukrainy vid 1 lip. 2014 r. № 1556–VII [On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014, No. 1556–VII] [Electronic resource]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18> [in Ukrainian]
13. Pro zatverdzhennia litsenziinykh umov provadzhennia osvitnoi diialnosti zakladiv osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrud. 2015 r. № 1187 (v redaktsii postanovy KМУ vid 31 zhovt. 2023 r. № 1134) [On approval of the Licensing Conditions for educational activities of educational institutions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 30, 2015, No. 1187 (as amended by the resolution of the CMU dated October 31, 2023, No. 1134)] [Electronic resource]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1187-2015-%D0%BF> [in Ukrainian]
14. Pro zatverdzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvit. 2015 r. № 266 (iz zminamy, vnesenymy zghidno z postanovoiu KМУ vid 16 hrud. 2022 r. № 1292) [On approval of the list of fields of knowledge and specialties in which higher education students are trained: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 29, 2015, No. 266 (with amendments made according to the resolution of the CMU dated December 16, 2022, No. 1292)] [Electronic resource]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/266-2015-%D0%BF> [in Ukrainian]
15. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 5 veres. 2017 r. № 2145–VIII [On education: Law of Ukraine dated September 5, 2017, No. 2145–VIII] [Electronic resource]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> [in Ukrainian]
16. Rybalko L. M. (2024). Napriamy modernizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi kultury ta sportu v umovakh voiennoho stanu [Directions for modernization of professional training of future specialists in physical culture and sport under martial law conditions]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*. Serii 15, № 3K(176), 404–409. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).89](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).89) [in Ukrainian]
17. Standart vyshchoi osvity Ukrainy. Pershyi (bakalavrskyi) riven. Haluze znan 01 “Osvita / Pedagogika”. Spetsialnist 017 “Fizychna kultura i sport” : nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 24 kvit. 2019 r. № 567 [Higher education standard of Ukraine. First (bachelor) level. Field of knowledge 01 “Education / Pedagogy”. Specialty 017 “Physical culture and sport”: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 24, 2019, No. 567] [Electronic resource]. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64408 [in Ukrainian]
18. Tsyhura H. O. (2020). Sutnist i struktura hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu do osvitnoi diialnosti dlia staloho rozvytku [Essence and structure of readiness of future specialists in physical culture and sport for educational activities for sustainable development]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy koliehum» imeni T. H. Shevchenka*. Serii: Pedagogichni nauky, Issue 10, 191–196. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4506672> [in Ukrainian]
19. Alkasasbeh W. J., Alawamleh T., Aloran H., Farash T., Orhan B. E. (2024). The impact of mobile-assisted swimming applications on intrinsic motivation and fear reduction in aquatic environments among students in the swimming course. *Frontiers in Sports and Active Living*, 6, 1496733. <https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1496733> [in English]
20. Namli S., Özdemir K., Sen I., Bedir D. (2025). Virtual reality-supported video modeling for enhancing motor skill acquisition in swimming. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 17(1), 182. <https://doi.org/10.1186/s13102-025-01241-z> [in English]

Kovalova Tetiana

MODERNIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORT

The current stage of development of the higher education system in Ukraine is characterized by a deepening contradiction between the increasing professional requirements for specialists in the field of physical culture and sport and the actual level of their professional preparedness. The relevance of this study is determined by the need for a theoretical understanding of the essence, structure, and technological foundations in the process of modernizing the professional training future specialists in physical culture and sport under conditions

of social transformation, educational digitalization, implementation of the principles of sustainable development, and integration of innovative pedagogical technologies into the educational process.

The purpose of the article is to provide a theoretical and methodological substantiation of the essence, structure, and technological foundations in the process of modernizing the professional training of future specialists in physical culture and sport in higher education institutions of Ukraine. To achieve this purpose, a set of **research methods** was applied, including theoretical analysis and synthesis of scientific sources; analysis of regulatory and legal documents, and higher education standards; comparative analysis of educational and professional programs of higher education institutions; generalization and systematization of research results; method of logical and structural analysis.

The results of the study indicate that the training of future specialists in physical culture and sport is a holistic, multicomponent system encompassing regulatory, content-related, competence-based, and technological levels. The structure of professional training is substantiated and includes motivational–value-based, cognitive, activity-based, and reflective components. It is demonstrated that the effectiveness of specialist training largely depends on the integration of systemic, competence-based, axiological, acmeological, activity-based, and contextual approaches, as well as on the implementation of innovative educational technologies, particularly digital, distance-learning, and fitness-oriented technologies.

The obtained results can be used to improve educational and professional programs for training bachelors and masters in the specialty 017 Physical Culture and Sport, as well as in the process of modernizing the educational and methodological support of professional training in this field.

Key words: physical culture and sport, professional training, modernization, competence-based approach, educational technologies, innovative and digital technologies, fitness technologies, sustainable development.

Дата надходження статті: 24.10.2025

Дата прийняття статті: 17.11.2025

Опубліковано: 26.12.2026